

4

Virszemes ūdensobjektu ierīkošana, iegūstot derīgos izrakteņus

Andris Junkurs

Valsts vides dienesta
Zemes dzīļu pārvaldības daļas vadītāja
vietnieks

Dabas resursu izmantošanas regulējums, ierīkojot virszemes ūdensobjektus

Dabas resursu nodokļa likuma 1. panta trešā daļa nosaka – **dabas resursi ir dabas daļas, arī augsne, grunts, zemes dzīles**, gaiss, ūdeņi, bioloģiskā daudzveidība.

Dabas resursu nodokļa likuma 12. panta otrā daļa nosaka, **lai izmantotu saimnieciskajā darbībā dabas resursus, kuri iegūti ...virszemes ūdensobjektu ierīkošanā...**, Ministru kabineta noteiktajā kārtībā jāsaņem dabas resursu lietošanas atļauja.

Dabas resursu izmantošanas regulējums, ierīkojot virszemes ūdensobjektus

Likuma «Par zemes dzīlēm» 1. panta 21. daļa nosaka – **zemes dzīļu izmantošana ir** ģeoloģiskā izpēte, **derīgo izrakteņu ieguve** un zemes dzīļu derīgo īpašību izmantošana.

Likuma «Par zemes dzīlēm» 1. panta sestā daļa nosaka - **derīgo izrakteņu ieguve ir darbu komplekss derīgo izrakteņu atdalīšanai no to dabiskās vides.**

Likuma «Par zemes dzīlēm» 11.¹ panta pirmā daļa nosaka, ja **virszemes būvju būvniecības, tajā skaitā dīķu un citu ūdenstilpju ierīkošanas rezultātā** tiek iegūti derīgie izrakteņi un tos paredzēts realizēt, tad nepieciešama reģionālās vides pārvaldes izsniegta dabas resursu lietošanas atļauja.

Grozījumi likuma 11.¹ panta trešās daļas 2.punkta nosacījumos

Ja virszemes ūdensobjektu ierīkošanas, gultnes tīrīšanas vai padziļināšanas rezultātā iegūst derīgos izrakteņus, zemes dzīļu izmantošanas licence saņemama gadījumos, kad:

viena vai vairāku virszemes ūdensobjektu ierīkošanas gaitā paredzēts iegūt šā likuma pielikumā* minētos derīgos izrakteņus vairāk nekā **10 000 kubikmetru apjomā.**

līdzšinējo **20 000** kubikmetru vietā

* Atbilstoši likuma "Par zemes dzīlēm" pielikumam bieži sastopamie derīgie izrakteņi ir: māls, smilts, smilts-grants, irdenie saldūdens kaļķieži, smilšmāls, mālsmilts vai aleirīts un kūdras iegulas līdz 5 hektāru platībā vienam īpašniekam piederoša īpašuma robežās.

Likuma 11.¹ panta trešās daļas 2.punkta grozījumu mērķis

Sasaistīts ar derīgo izrakteņu apjomu, kas iegūstams savā zemes īpašumā bez zemes dziļu izmantošanas licences, attiecīgi **līdz 0,5 ha** platībā un **līdz 2 m** dziļumam (likuma 11.panta pirmās daļas 1.punkts).

Ierobežot iespējamās pretlikumīgās darbības, kas saistītas ar derīgo izrakteņu ieguvī bez licences.

Grozījumi likumā «Par zemes dzīlēm» neparedz pārejas noteikumus

Grozījumos likumā «Par zemes dzīlēm» nav paredzēti pārejas noteikumi. Līdz ar to, likuma grozījumiem stājoties spēkā, tiem ir tūlītējs spēks laikā un tieša iedarbība uz tiesiskajām attiecībām (administratīvo procesu).

Ja Valsts vides dienestā (VVD) iesniegums dabas resursu lietošanas atļaujai (DRLA) saņemts pēc tam, kad likuma grozījumi stājušies spēkā, tas ir pēc 24.03.2021., tad ir piemērojama likuma grozījumos noteiktā norma.

Par administratīvo procesu nošķirtību

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 404 «Kārtība, kādā aprēķina un maksā dabas resursa nodokli, izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju un auditē apsaimniekošanas sistēmas» 7. punktam, **DRLA izsniegšanas process ir jāuzsāk ar personas iesniegumu, cita starpā būvniecības gadījumā iesniegumam pievienojot arī būvatļaujas kopiju.**

DRLA izsniegšana ir no būvvaldes uzsāktā administratīvā procesa atsevišķs patstāvīgs administratīvs process

Jaunas DRLA izsniegšana dīķa ierīkošanas procesā

Svarīgi !

Ja pretendents ir griezies VVD ar iesniegumu un dokumentāciju, un tā ir saņemta (reģistrēta) līdz 24.03.2021., iesniegums tiek izskatīts atbilstoši iepriekšējai likuma «Par zemes dzīlēm» redakcijai.

Ja būvniecības process ir uzsākts pirms 24.03.2021., bet iesniegums DRLA saņemšanai ir saņemts pēc 24.03.2021., tad attiecīgā reģionālā vides pārvalde to izskata atbilstoši 24.03.2021. grozījumiem likumā «Par zemes dzīlēm».

Atkārtotas DRLA izsniegšanas kārtība dīķa ierīkošanas procesā

Svarīgi !

- ➔ Ja iepriekš izsniegtās DRLA termiņš ir beidzies vai beigsies pēc 24.03.2021 un
- ➔ nav vai nebūs realizēts viss piešķirtais derīgo izrakteņu limits,
- ➔ VVD **var** atkārtoti izsniegt DRLA atlikušā limita apjomā, bet **nepārsniedzot 10 000 m³**.

DRLA izsniegšana

Reģistrē **iesniegumu**

Izvērtē DRLA pieprasītāju
(MKN 404, 10.2.punkts)

Izvērtē iesniegumā iekļauto informāciju
un pievienotos dokumentus
(MKN 404, 7.punkts)

Ja nepieciešams, pieprasa trūkstošo
dokumentāciju vai informāciju
(MKN 404, 8.punkts)

Ja nepieciešams, apseko norādīto
virszemes ūdensobjekta ierīkošanas
vietu un fiksē situāciju objektā

Pirms izsniegt vai neizsniegt DRLA, izvērtē iesniegto dokumentu un informācijas atbilstību,
t.sk. situācijai objektā (MKN 404, 10.1.punkts)

Izvērtē, vai virszemes ūdensobjekta ierīkošanai jāpiemēro ietekmes uz vidi sākotnējais
izvērtējums (**IVSI**)

DRLA izsniegšana

Iespējamie pārkāpumu piemēri:

- ✓ Derīgie izrakteņi realizēti, nemaksājot dabas resursu nodokli (DRN);
- ✓ Darbi nenotiek atbilstoši VVD iesniegtajai informācijai un būvniecības dokumentācijai;
- ✓ Īpašumā ievesti un būvniecībā izmantoti derīgie izrakteņi no cita objekta;
- ✓ Derīgie izrakteņi realizēti, pārsniedzot normatīvajos aktos pieļautos apjomus;
- ✓ u.c.

DRLA izsniegšana

- ✓ Pirms DRLA izsniegšanas pārbauda pieejamos satelītattēlu datus vai ortofotokartes, vai arī apseko būvobjektu uz vietas!

Pievērš uzmanību būvobjekta izvietojumam un izmēriem!

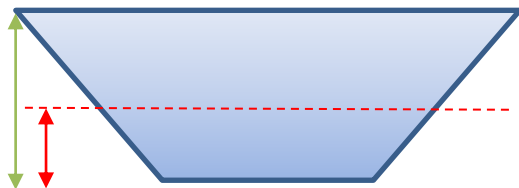
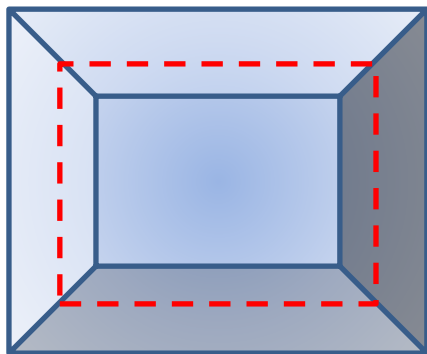

DRLA izsniegšana

- ✓ Izvērtē iesniegumā iekļauto informāciju un pievienotos dokumentus!

Pievērš uzmanību būvprojektā norādītajai informācijai par būvapjomiem, dīķa ierīkošanas parametriem, prognozējamo derīgo izrakteņu ieguvī un izmantošanu!

 Dīķa rakšanas platība – 0,8 ha

 Dīķa ūdens virsmas platība – 0,5 ha

 Rakšanas darbu dziļums – 5 m

 Dīķa dziļums – 2 m

Iespējamais rezultāts izvērtējot iesniegumu DRLA saņemšanai

Atteikums izsniegt DRLA pamatojoties uz MKN 404 10.2.punktu

Atteikums izsniegt DRLA pamatojoties uz MKN 404 10.1.punktu

Atteikums izsniegt DRLA, pamatojoties uz konstatēto faktu, ka uz paredzēto darbību attiecināmi likuma «Par zemes dzīlēm» 11.1 panta trešās daļas nosacījumi

Lēmums par **IVSI** piemērošanu paredzētajai darbībai

DRLA izsniegšana

DRLA izsniegšana

Ja, saskaņā ar likuma grozījumos mainītajām prasībām, **DRLA nevar izsniegt**, iesniedzēju informē par:

nepieciešamību saņemt licenci un sniedz norādi, kur atrodama informācija par derīgo izrakteņu ieguves kārtību (VVD mājaslapā: <https://www.vvd.gov.lv/lv/zemes-dziles-un-dabas-resursu-atlaujas>);

iespēju veikt grozījumus būvvaldē iesniegtajā paskaidrojuma rakstā vai būvniecības iecerē, samazinot plānotā dīķa rakšanas darbu apjomu.

DRLA pēc virszemes ūdensobjekta (dīķa) būvniecības termiņa beigām

- ✓ Ja būvatļaujas termiņš ir beidzies un ieguve nebija uzsākta - **DRLA izsniegt nevar.**
- ✓ Ja būvatļaujas termiņš ir beidzies un dīķis ierīkots, bet dabas resursi nav realizēti - **DRLA var izsniegt līdz 10 000 m³.**
- ✓ Ja būvatļaujas termiņš ir beidzies un dīķa ierīkošana ir uzsākta, bet nav pabeigta, derīgie izrakteņi nav realizēti - **DRLA var izsniegt uz faktiski iegūto** dabas resursu apjomu, bet ne vairāk kā 10 000 m³.

Administratīvajā procesā sagaidāmais rezultāts

Ja būvvalde, izvērtējot pieteikto ieceri un uz to attiecināmās prasības, ir norādījusi, ka dīķa ierīkošanai (rakšanai) jāsaņem VVD nosacījumi, tad VVD, izvērtē, vai normatīvie akti pieļauj realizēt šo ieceri un vai tiem ir izsniedzami tehniskie noteikumi (turpmāk - TN).

Ja ir indikācijas, ka dīķa ierīkošanas iecere var radīt tiešu vai summāru ietekmi uz vidi, veic ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu (IVSI).

Ja atklājas, ka būvniecības iecere pārsniedz pieļaujamās robežvērtības vai neatbilst nosacījumiem, TN vai DRLA izsniegšanu atsaka un iesniedzējam norāda normatīvās prasības, kuras jāizpilda vai jāievēro, lai varētu realizēt būvniecības ieceri vai to mainīt.

Administratīvajā procesā sagaidāmais rezultāts

Ja būvniecības iecere iekļaujas pieļaujamās robežvērtības, nav paredzama ietekme uz vidi, bet Ministru kabineta noteikumi Nr. 30 «Kārtība, kādā VVD izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai» paredz izdot vēl speciālus vides nosacījumus, iesniedzējam ir izsniedzami TN.

Ja virszemes ūdensobjektu ierīkošanas rezultātā iegūtos derīgos izrakteņus paredzēts realizēt un to kopējais apjoms nepārsniedz likuma «Par zemes dzīlēm» 11.¹ panta trešās daļas 2. punktā noteiktās apjoma robežvērtības (10 000 m³), izsniedz DRLA.

Paldies par uzmanību!

